

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Sint-Jans-Gasthuisstraat (Gistel, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2017J314

Oktober – december 2017

ARCHEOLOGIENOTA

BUREAUONDERZOEK (FASE 0)

DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Joren De Tollenaere, Aaron Willaert, Clara Thys, Wouter Van Goidsenhoven
Wetenschappelijke begeleiding: Dieter Demey

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2017

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek	5
1.1 Beschrijvend gedeelte	5
1.1.1 Administratieve gegevens	5
1.2 Onderzoeksopdracht	7
1.2.1 Onderzoekskader	7
1.2.2 Juridische context	7
1.2.3 Randvoorwaarden	7
1.2.4 Archeologische voorkennis van het terrein	8
1.2.5 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief	9
1.2.6 Onderzoeksmethode- en strategie	12
1.2.6.1 Methode	12
1.2.6.2 Fysisch geografische situatie	12
1.2.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen	12
1.2.6.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader	12
1.2.6.5 Verstoringshistoriek	13
1.2.6.6 Algemene wetenschappelijke advisering en advies van specialisten Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.	
1.3 Assessmentrapport	14
1.3.1 Ruimtelijke situering	15
1.3.2 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens	16
1.3.2.1 Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)	17
1.3.2.2 Geologie	18
1.3.2.2.1 Tertiair	18
1.3.2.2.2 Quartair	19
1.3.2.3 Bodem	20
1.3.2.3.1 Bodemtypes	20
1.3.2.3.2 Bodemerosie	21
1.3.2.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop	22
1.3.2.5 Hydrografie	24
1.3.3 Gekende archeologische waarden	25
1.3.3.1 Historisch en cartografisch onderzoek	25
1.3.3.1.1 Historische achtergrond	25
1.3.3.1.2 Historische kaarten	26
1.3.3.1.3 Huidige gebruik en verstoringen	29

1.3.3.2	Beschrijving van de gekende archeologische waarden	32
1.4	Synthese	43
1.4.1.1	Interpretatie van aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed	43
Deel 2:	Bibliografie.....	44
Deel 3:	Bijlagen.....	45

FIGURENLIJST (2017J314)

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	6
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).....	6
Figuur 3: Geplande werken weergegeven op het inplantingsplan (Bron: Opdrachtgever).....	9
Figuur 4: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).....	10
Figuur 5: Visuele weergave van het oud en nieuw maaiveld. (Bron: Opdrachtgever).....	11
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).....	15
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).....	17
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).....	18
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).....	19
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).....	20
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, 2017 (Bron: Geopunt).....	21
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).....	22
Figuur 13: Hoogteverloop van het projectgebied (van west naar oost) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (bron: Geopunt).....	23
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de verschillende waterlopen (bron: Geopunt).....	24
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Deventerkaart, ca. 1560 (Bron: KBR).....	26
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	27
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).....	28
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	28
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	29
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....	30
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	30
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	31
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).....	31
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (Bron: Geopunt).....	32

TABELLENLIJST (2017J314)

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	5
Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....	16
Tabel 3: Overzicht van de historische situatie van de historische kaarten. Fout!	Bladwijzer
gedefinieerd.	niet
Tabel 4: Overzicht van de aanwezige CAI.	32

Deel 1: Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Gistel
	Deelgemeente	/
	Postcode	8470
	Adres	Sint-Jans-Gasthuisstraat 8470 Gistel
	Toponiem	Sint-Jans-Gasthuisstraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 52181 Y _{min} = 205943 X _{max} = 52322 Y _{max} = 206041
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Gistel, Afdeling 1, Sectie B, nr's: 342z & 350s Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Dieter Demey (projectleider archeologie) Wouter Van Goidsenhoven (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Joren De Tollenaere (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Onderzoekskader

Aanleiding van onderhavig bureauonderzoek vormt de geplande realisatie van assistentenwoningen met omliggende brandweg. Het projectgebied wordt in deze studie Sint-Jans-Gasthuisstraat Gistel genoemd. Met onderhavig bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

Het archeologisch vooronderzoek betracht vooreerst archeologische artefacten en sites op te sporen binnen de grenzen van Sint-Jans-Gasthuisstraat Gistel. Finaal formuleert het archeologisch vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering.

Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

- Wat is op basis van de bestaande bronnen, het archeologisch potentieel van het projectgebied?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van één of meerdere archeologische sites?
- Indien niet, kan de afwezigheid van indicaties op basis van de resultaten van het bureauonderzoek verklaard worden?
- Indien wel, kan op basis van bestaande bronnen bepaald worden wat de aard, datering en bewaring is?
- Wat is de verstoringshistoriek van het plangebied en welke invloed heeft dit op het archeologisch potentieel van het terrein?
- Welke impact hebben de geplande werken op het archeologisch bodemarchief?
- Wat is het wetenschappelijk kennispotentieel van een eventueel aanwezige archeologische site?

1.2.2 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich in een zone bestemd als woongebied. De planlocatie situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt en noch binnen een archeologische zone. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 3554 m²; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.3 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel maatschappelijk onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning of verkavelingsvergunning. Het is het engagement van de opdrachtgever om zo snel als mogelijk huisvesting en zorg te realiseren voor de Zusters van Maria uit Pittem. De zusters zijn collectief hoogbejaard waardoor verdere vertraging

absoluut te mijden is. Eventueel bijkomend onderzoek kan gebeuren in aanloop tot de effectieve bouwstart.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.4 Archeologische voorkennis van het terrein

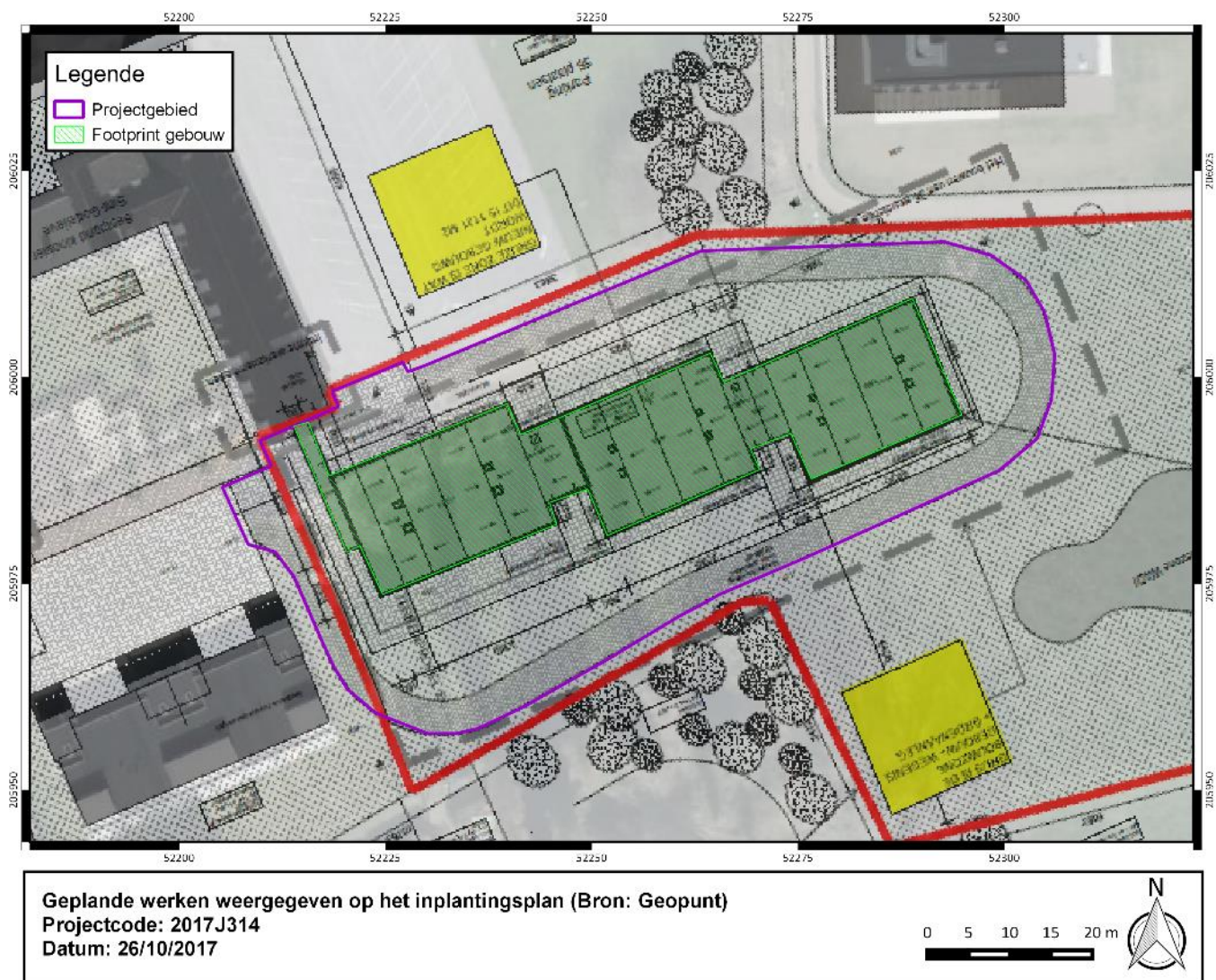
Binnen de grenzen van projectgebied Sint-Jans-Gasthuisstraat Gistel werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

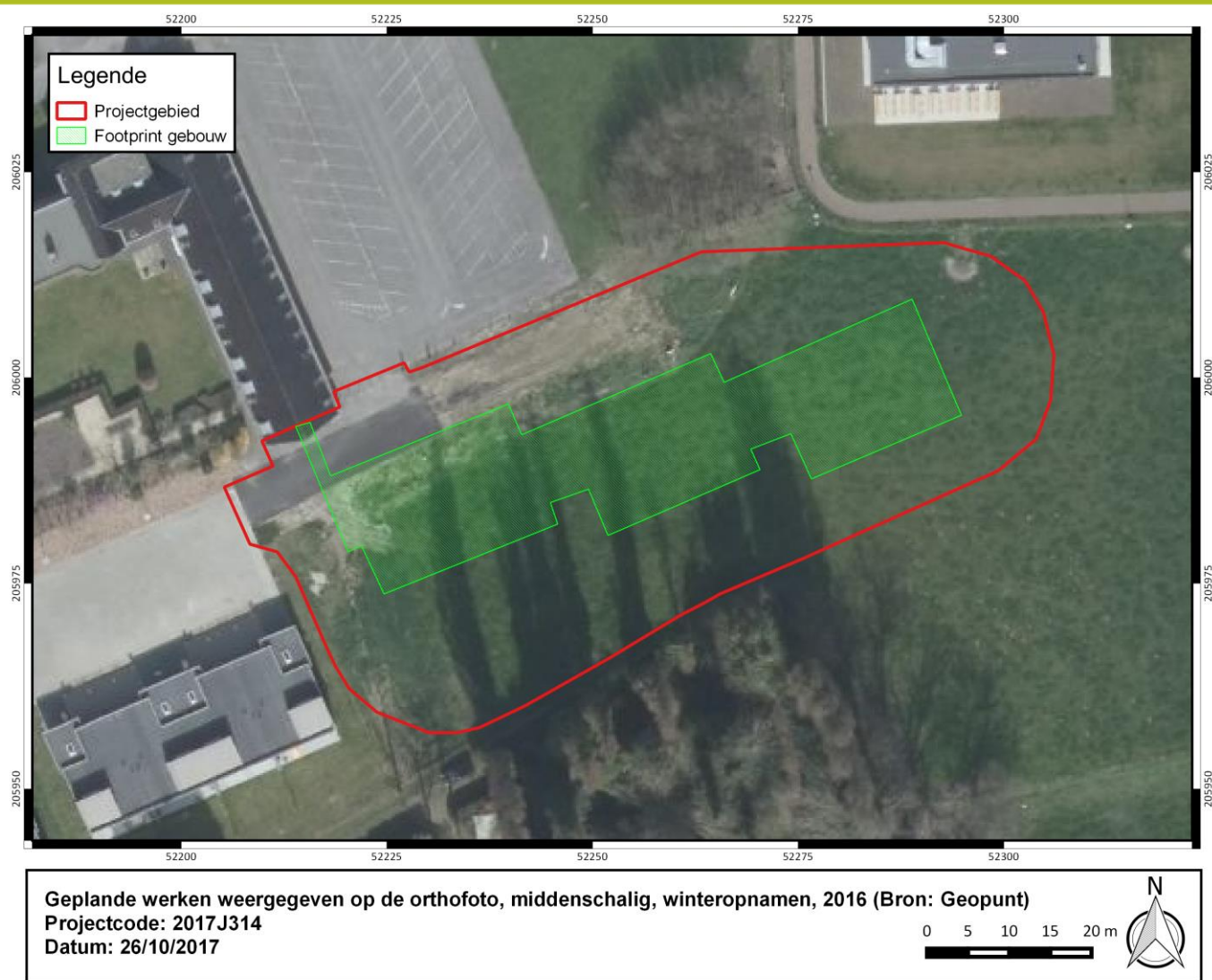
1.2.5 Geplande ingrepen en hun impact op het bodemarchief

De totale oppervlakte van het onderzoeksterrein bedraagt 3554 m².

De opdrachtgever plant de bouw van 36 assistentiewoningen te Gistel. De footprint van het gebouw is 1131 m². Rondom het gebouw worden nieuwe betonklinkers aangelegd. Er zal tevens een brandweg worden aangelegd rond het gebouwencomplex. Deze brandweg wordt aangelegd in beton grasdallen. In de ruimte tussen het gebouw en de brandweg wordt gras gezaaid. De geplande werken buiten de contour van het projectgebied vallen buiten deze vergunningsaanvraag.

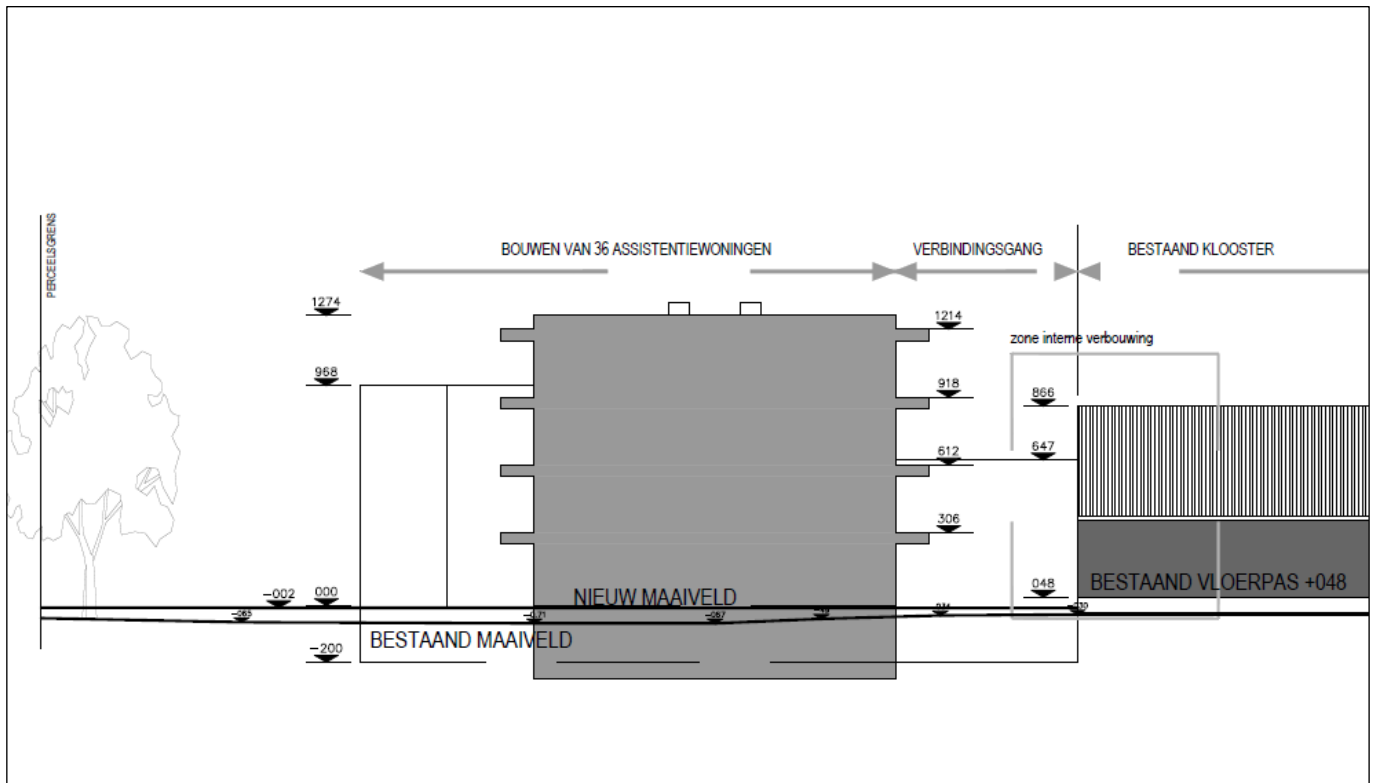

Figuur 3: Geplande werken weergegeven op het inplantingsplan (Bron: Opdrachtgever.

Figuur 4: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).

Het onderzoeksterrein situeert zich in een lager gelegen zone binnen het ruimere terrein. Het terrein zal worden verhoogd opdat een nieuw maaiveld verkregen wordt in overeenstemming met de omgeving. De brandweg en aanleg van gras zal aldus worden aangelegd binnen een ophoging en de moederbodem niet roeren. Ter hoogte van de volledige footprint van het gebouw (1131 m²) zal de moederbodem geroerd worden tot een diepte van -2 m ten opzichte van het huidige maaiveld.

Figuur 5: Visuele weergave van het oud en nieuw maaiveld. (Bron: Opdrachtgever).

1.2.6 Onderzoeksmethode- en strategie

1.2.6.1 Methode

Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

1.2.6.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen. De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad van het archeologische erfgoed.

Volgend kaartmateriaal werd geconsulteerd t.b.v. de aardkundige analyse van de projectlocatie:

- Tertiair geologische kaart van Vlaanderen
- Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart
- Geomorfologische kaart

1.2.6.3 Bekende archeologische vindplaatsen

Dit wijst op vindplaatsen waar de fysieke neerslag van menselijke activiteiten uit het verleden reeds werd vastgesteld en gedocumenteerd. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed geraadpleegd.

1.2.6.4 Archeologische indicatoren en cultuurhistorisch kader

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties.

Om bij deze casus inzicht te verwerven over de archeologische indicatoren in het plangebied werd onderstaand historisch kaartmateriaal geanalyseerd:

- Deventerkaart, ca. 1560
- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)

Op basis van dit kaartmateriaal kan het landgebruik vanaf de tweede helft van de 18de eeuw vastgesteld worden en de eventuele gevolgen ervan op het archeologisch bodemarchief ingeschat worden.

Deze gegevens werden aangevuld met informatie afkomstig uit archeologische en historische literatuur, daarnaast is ook gebruik gemaakt van data over de lokale toponymie en geschiedenis.

De keuze van de bronnen is gebaseerd op graad van relevantie en toegankelijkheid.

Om het cultuurhistorische kader van het projectgebied in kaart te brengen, werd het kaartmateriaal beschikbaar op Geoportaal geconsulteerd.

1.2.6.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van de planlocatie bepaalt in belangrijke mate de gaafheid en bewaringsgraad van het archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, verslagen van bodemonderzoeken of informatie uit de aardwetenschappelijke kaarten een grote rol spelen bij het correct inschatten van de aanwezigheid en van de bewaringstoestand van de archeologische resten.

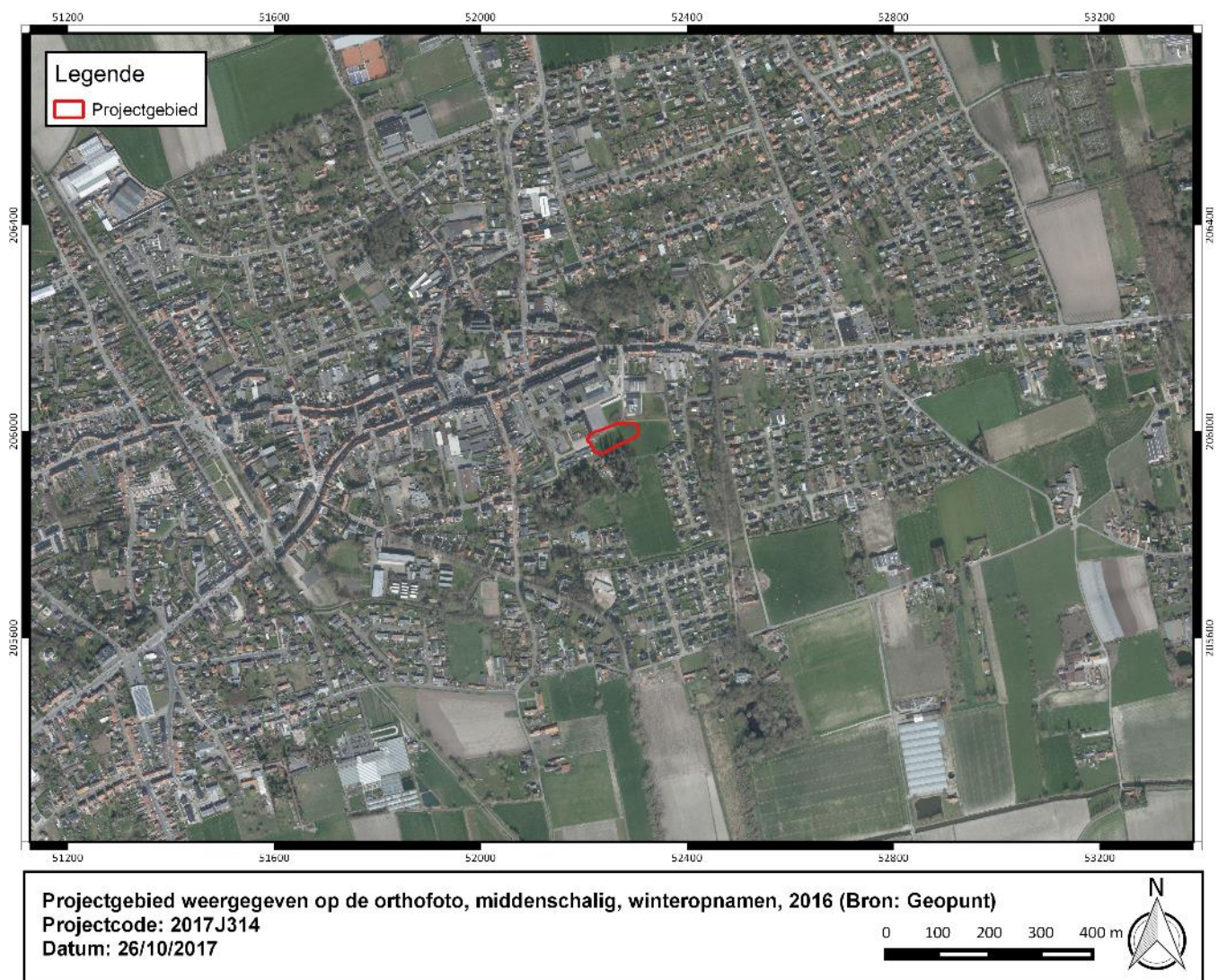
1.3 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.3.1 Ruimtelijke situering

Het projectgebied is gelegen in Gistel, in de provincie West-Vlaanderen. Gistel is gelegen in de grenszone tussen de polder- en de zandstreek. De overgang tussen deze sterk van elkaar verschillende geografische streken verloopt er zeer grillig. Verschillende langgerekte zandeilandjes liggen er opgelijnd langs de eigenlijke poldergrens. Deze vooruitgeschoven posten van de zandstreek, waarop de bewoningskernen van Gistel en Zevekote gelegen zijn worden van de achterliggende zandstreek gescheiden door een brede polderinham, zogenaamd "de Golf van Gistel". Het grondgebied van de gemeente wordt doorsneden door enkele verkeersaders: autosnelweg E40 Veurne-Jabbeke (aangelegd tussen 1973 en 1975); de autowegen N33 Oostende-Torhout en N367 Jabbeke-Nieuwpoort; de Moerdijkvaart met aansluiting op het kanaal Plassendale-Nieuwpoort; opgeheven spoorlijn Torhout-Oostende (1867-1967). De westzijde van het plangebied grenst aan het Godelieveplein.

Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).

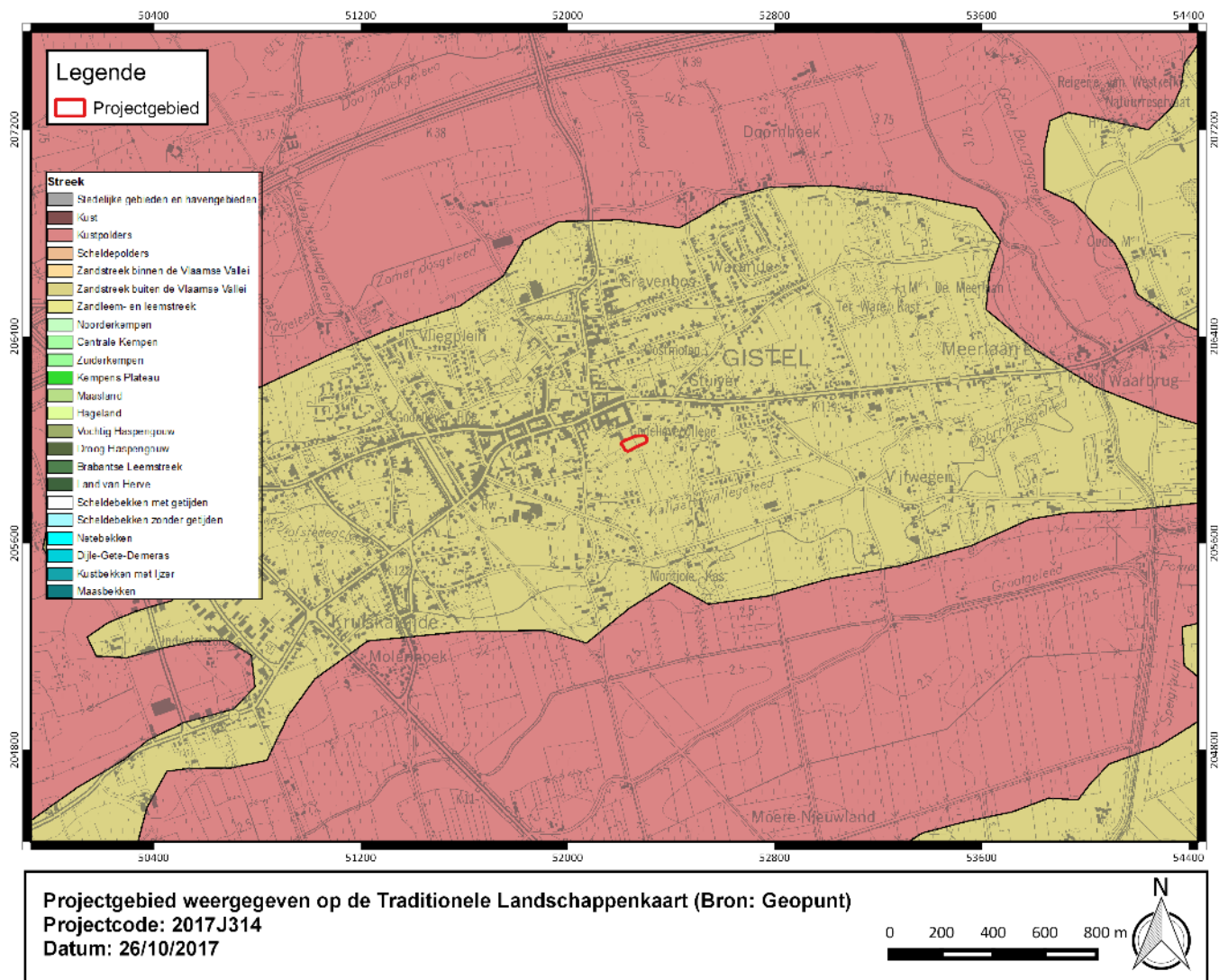
1.3.2 Beschrijving aardwetenschappelijke gegevens

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	Informatie
Traditionele landschappenkaart	Zandleem- en leemstreek
Tertiair	Lid van Egem (Fm. Tielt)
Quartair	Type 11: getijdenafzetting/eolische afzetting
Bodemtypes	Zcm, OB
Potentiële bodemerosie	Verwaarloosbaar
Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen	Hoogte ca. 5,5-6 m TAW
Hydrografie	IJzerbekken (deelbekken: Gistel-Ambacht) Waterlopen: Kallaartswallegeleed, Zomerloosgeleed

1.3.2.1 Traditionele landschappenkaart (geomorfologie)

Het onderzoeksterrein is gelegen binnen de zandleem- en leemstreek.

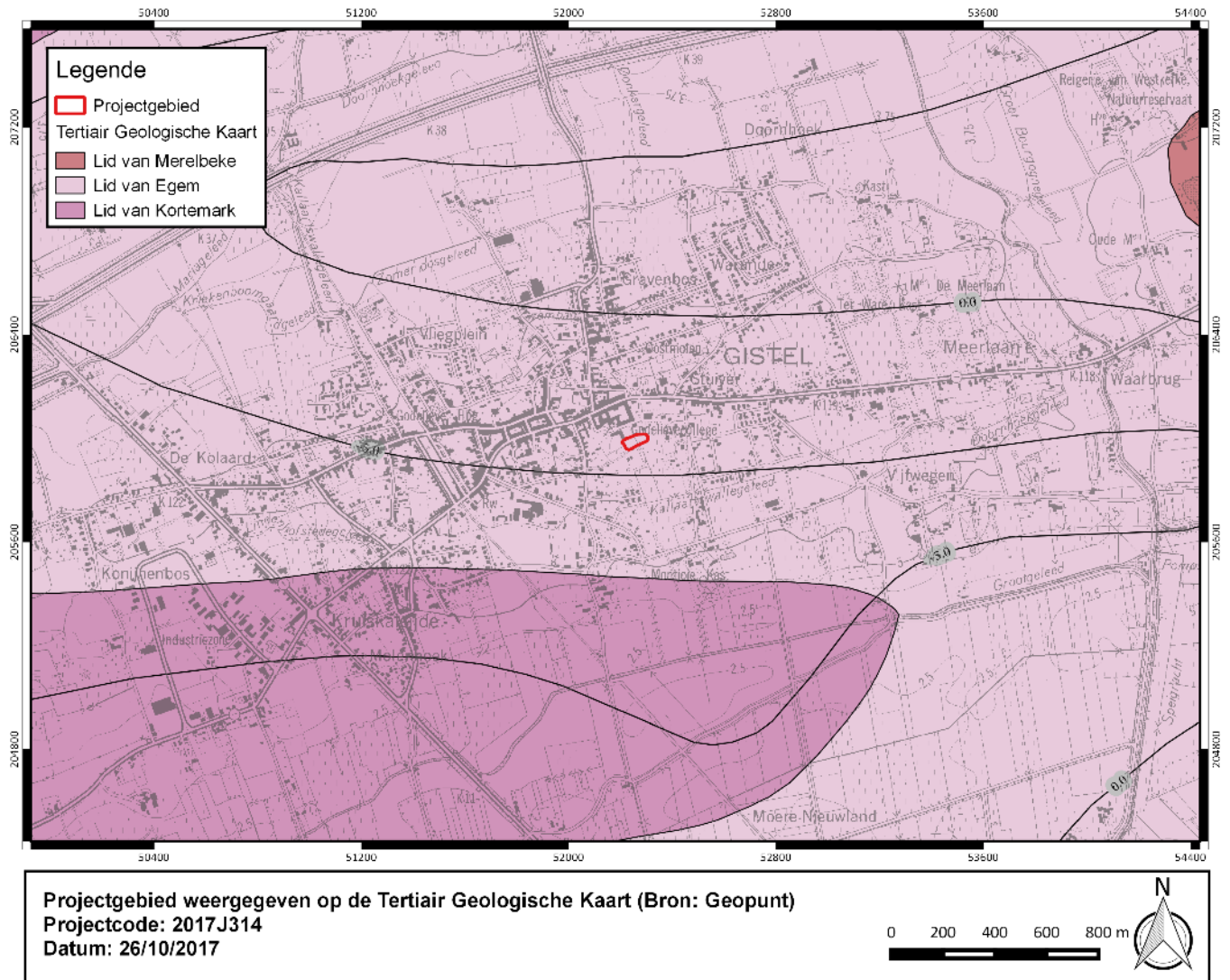
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.2 Geologie

1.3.2.2.1 Tertiair

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Egem** (Formatie van Tielt). De Formatie van Tielt bestaat uit een fijn zandig en zandig marien sediment.

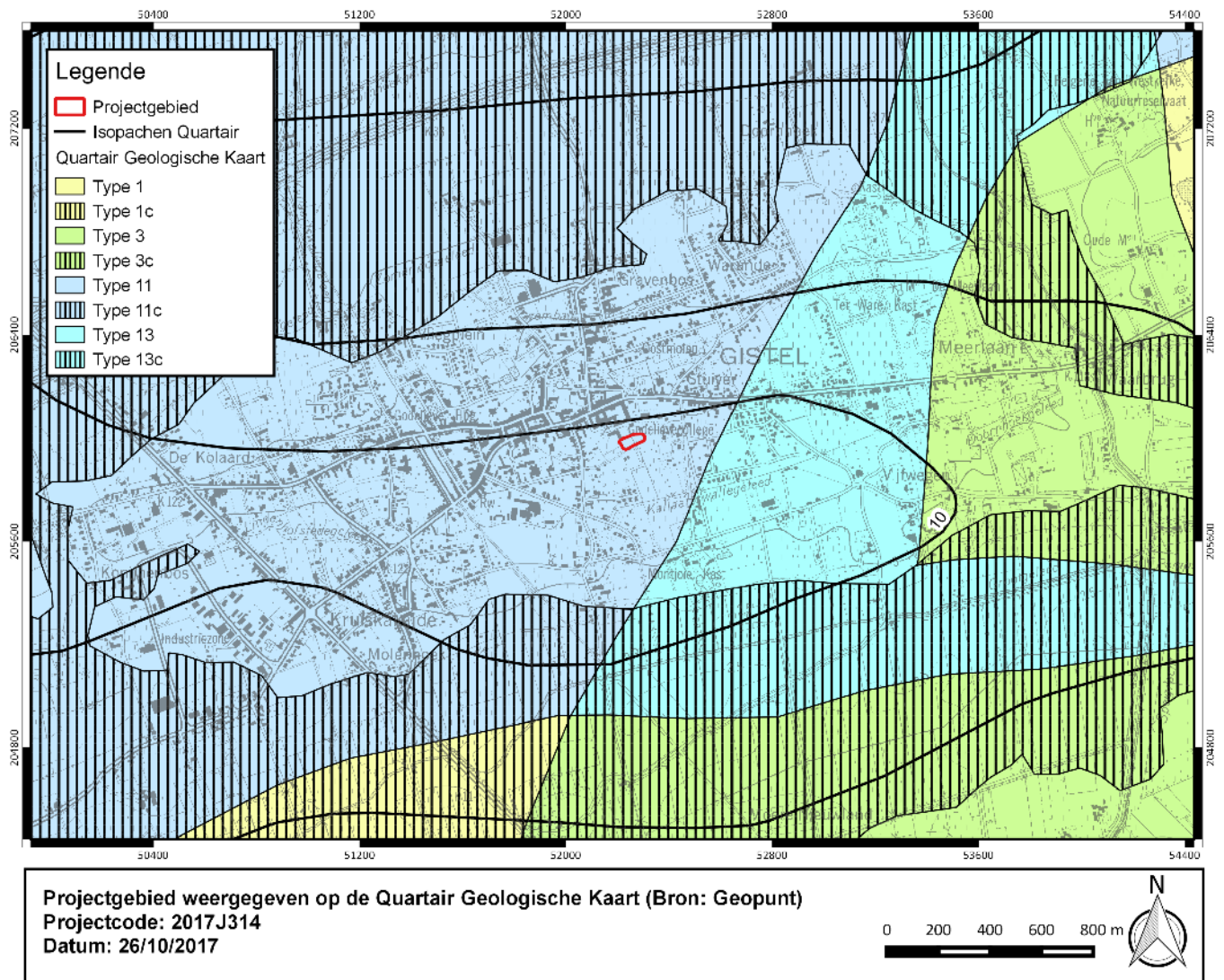
Het **Lid van Egem** bestaat uit een glimmer- en glauconiethoudend zeer fijn zand dat grover wordt naar boven toe. Het is tevens afgezet in ondiepe-mariene omstandigheden.

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.2.2 Quartair

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 11**. Dit type bestaat uit een basisafzetting van getijdenafzettingen van het Eemiaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holocene (zand tot zandleem). Deze afzetting kan hellingsafzettingen van het Quartair bevatten en is mogelijks lokaal afwezig.

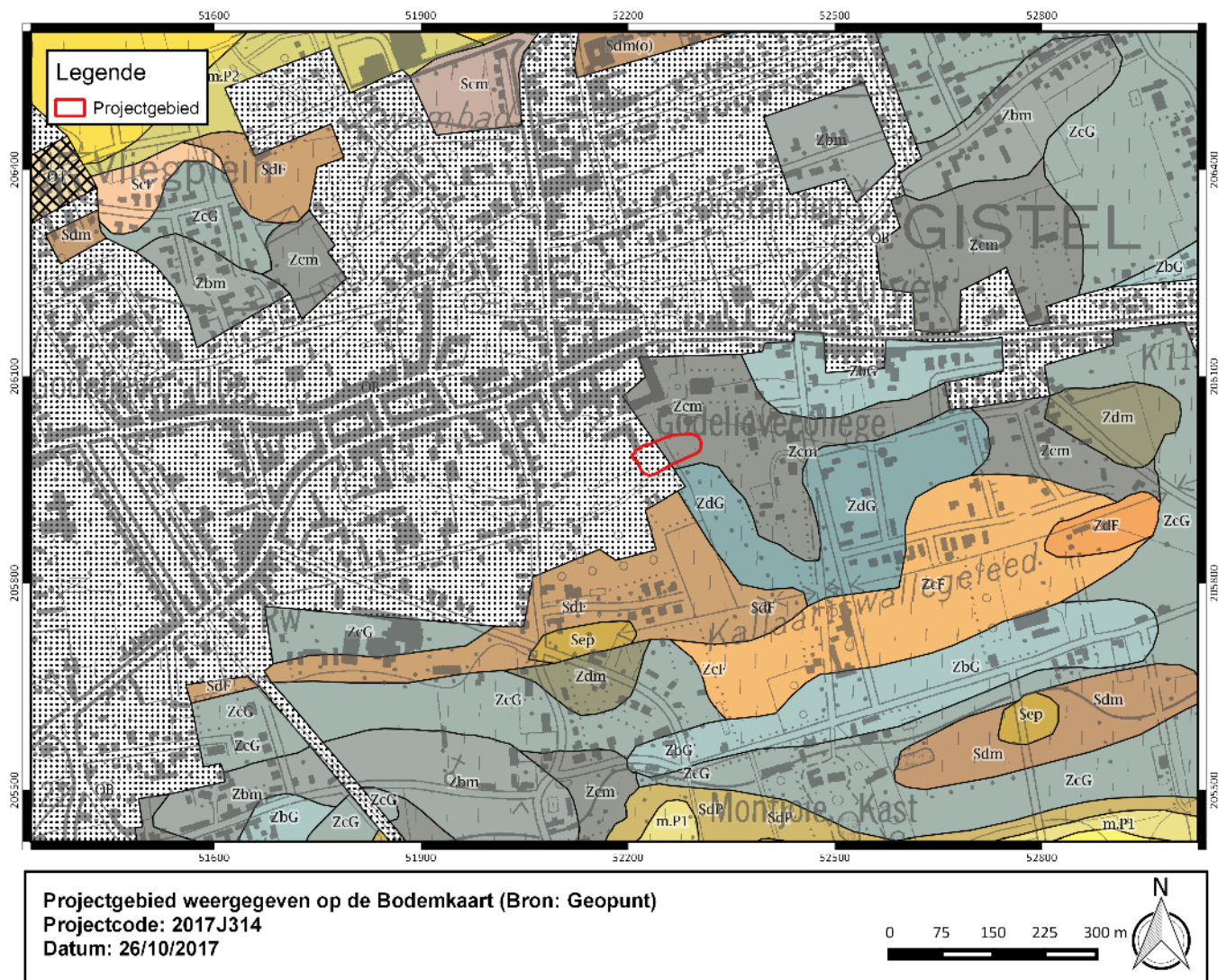
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.3 Bodem

1.3.2.3.1 Bodemtypes

Het bodemtype **Zcm** is een matig droge zandbodem met dikke antropogene humus A horizont. Afhankelijk van de kleur van de plaggen werden de bodems onderscheiden in bruine of grijze plaggen. Onder het plaggendeck zijn vaak overblijfselen van een verbrokkelde Podzol B horizont aanwezig. Roestverschijnselen komen voor tussen 60 en 90 cm.

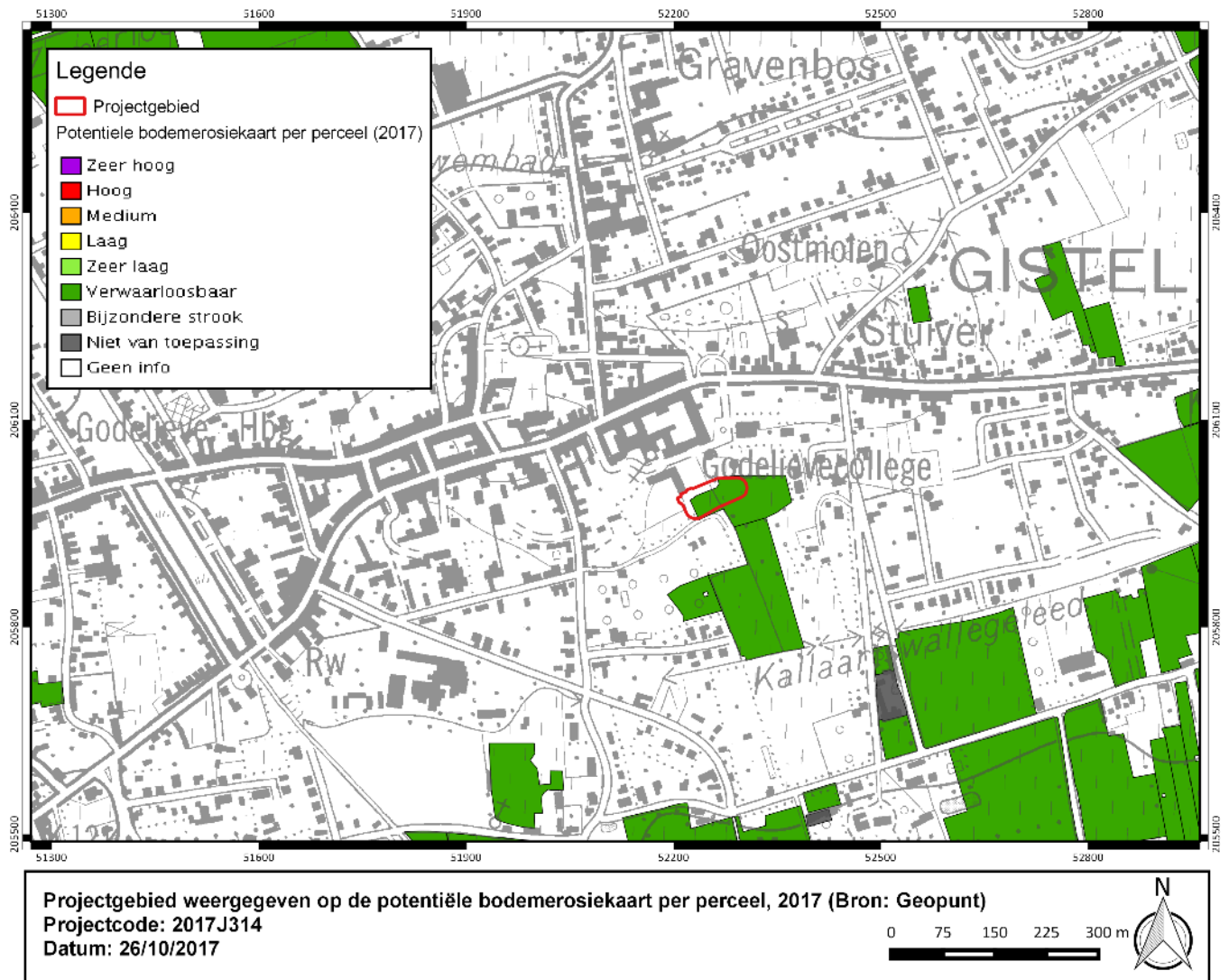
Het bodemtype **OB** is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bebouwing. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.3.2.3.2 Bodemerosie

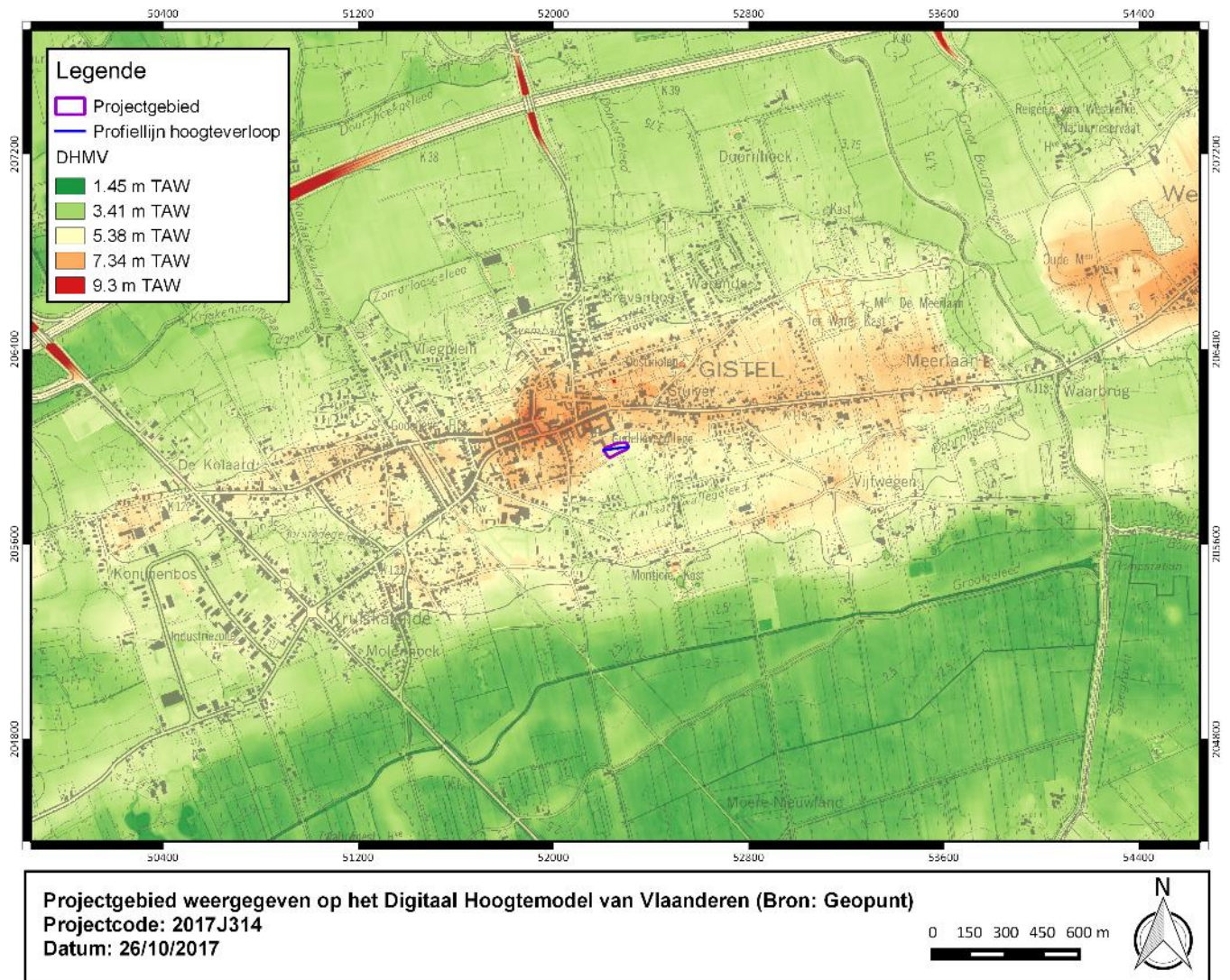
De gekarteerde potentiële bodemerosie van het projectgebied is verwaarloosbaar.

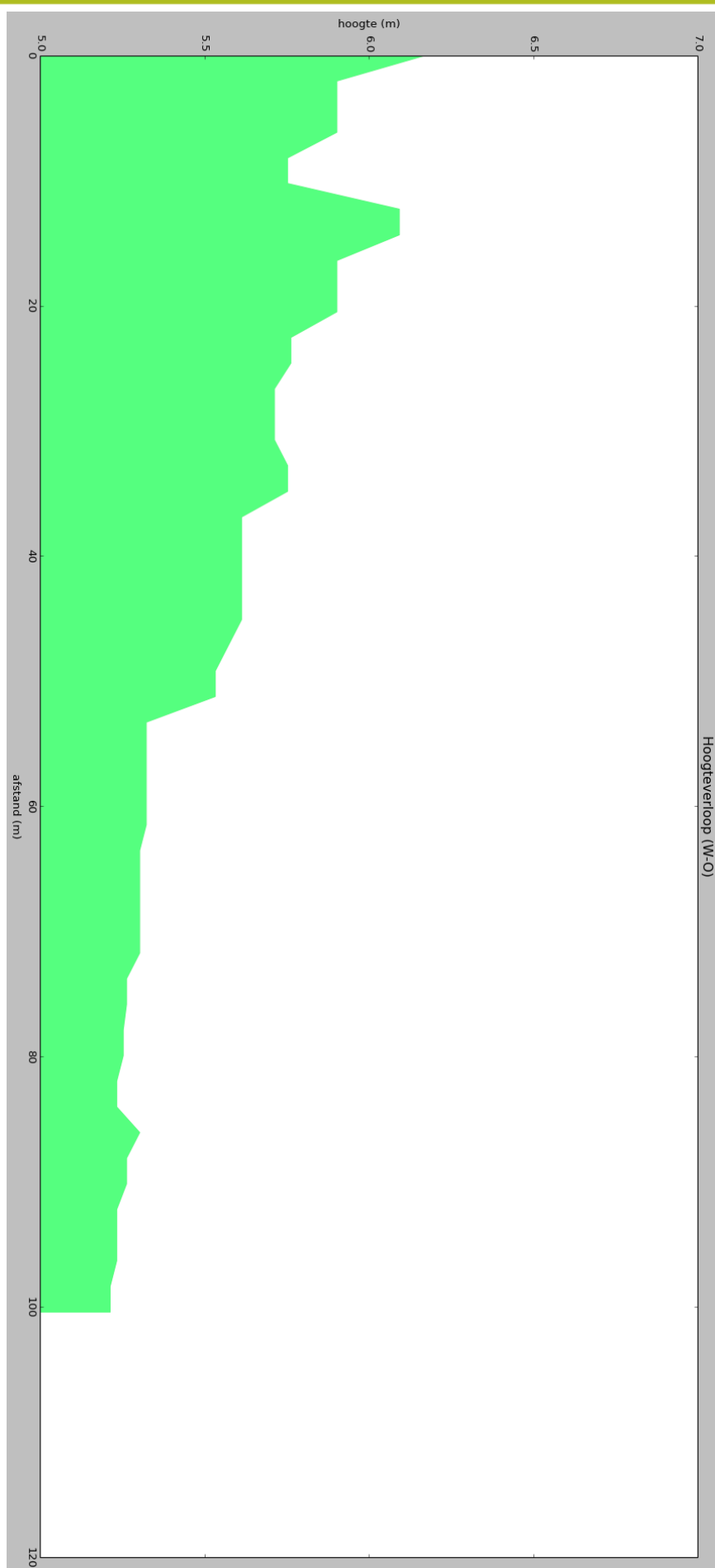
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, 2017 (Bron: Geopunt)

1.3.2.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop

Het projectgebied is gelegen tussen ca. 5,5 en 6 m TAW net op de flank van de rug gelegen in Gistel.

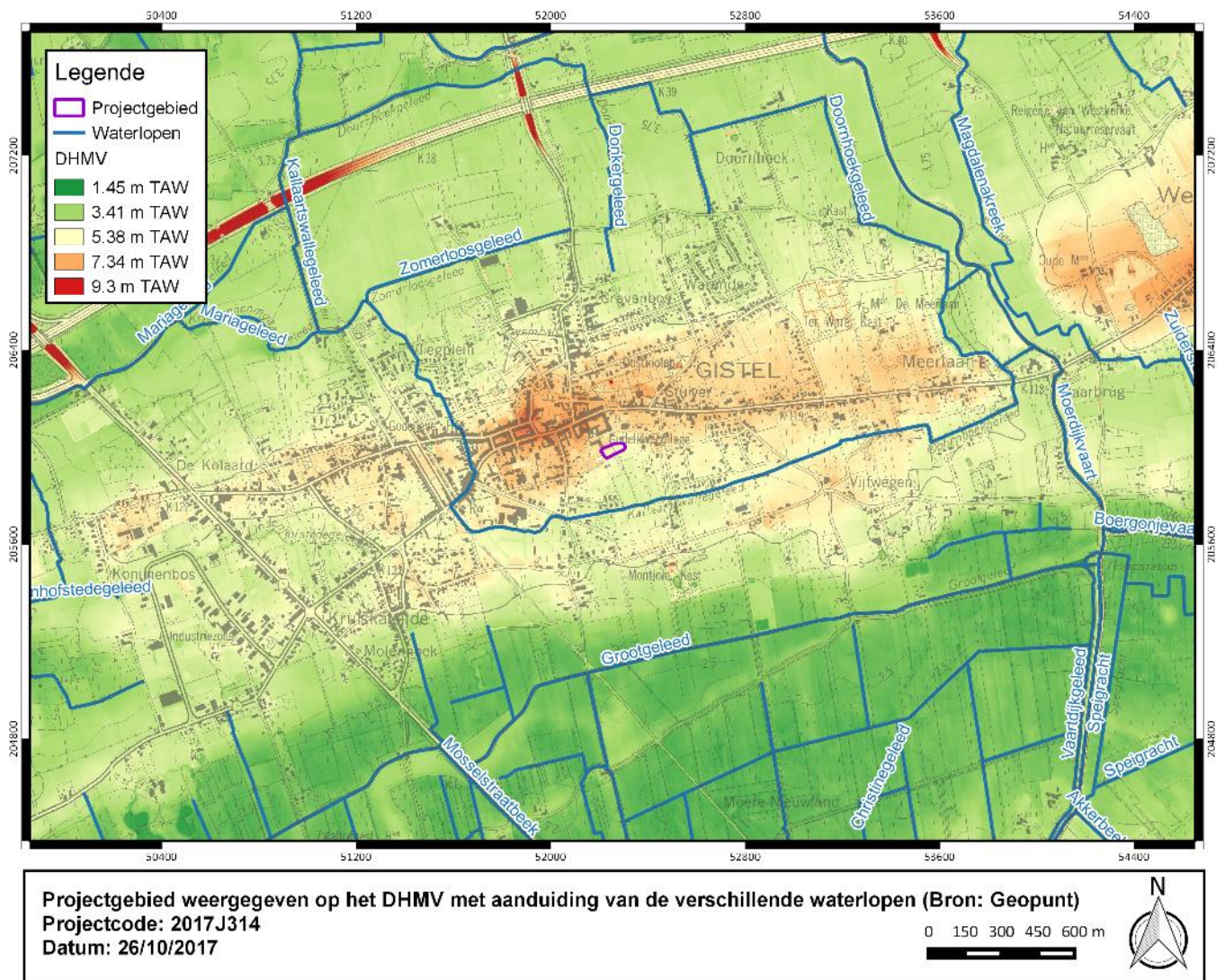
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).

Figuur 13: Hoogteverloop van het projectgebied (van west naar oost) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (bron: Geopunt).

1.3.2.5 Hydrografie

Het projectgebied is gelegen in het IJzerbekken (deelbekken: Gistel-Ambacht). Ten zuiden stroomt de Kallaartswallegeleed en ten noorden stroomt de Zomerloosgeleed.

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de verschillende waterlopen (bron: Geopunt).

1.3.3 Gekende archeologische waarden

1.3.3.1 Historisch en cartografisch onderzoek

1.3.3.1.1 Historische achtergrond

Het huidige landschap is voornamelijk tot ontwikkeling gekomen in het Quartair. Dekzanden vormen tijdens het Pleistoceen twee langgerekte ruggen die opduiken uit de polders en waarop de bewoningskernen van Gistel en Zevekote zijn gelokaliseerd. Deze ruggen maken deel uit van een ruimere uitgestrekte oost-west zandrug gevormd op het einde van de laatste ijstijd. Deze uitgestrekte zandrug loopt tot voorbij Maldegem-Stekene. Gedurende het Holoceen overstromen de gebieden, doch tussen 5300 en 2000 voor Christus zorg de kustaanwas voor een zeewerende duinengordel.

Er is een geleidelijke inpoldering van de polders van Moere, Moere-Blote en Moere-Nieuwland, die zich ten zuiden van het stadscentrum situeren. De laatstgenoemde polder wordt begrensd door de Moerdijkvaar ten oosten en ten zuiden en het Groot Geleed ten noorden. Ter hoogte van de huidige markt zijn archeologische vondsten geattesteerd die opklimmen tot het Hoge Keizerrijk. De eerste vermelding van Gistel is als Gestella in een pauselijke bulle van Johannes XV. In deze bulle wordt eveneens de kerk, waarvan de bisschop het patronaatsrecht bezat, vernoemd. Deze bouw van de Gistelse bidplaats, die zich mogelijk heeft ontwikkeld uit een castrale kapel, dient chronologisch gesitueerd te worden binnen een ruimere regressie van de zee.

De 10de eeuwse bewoningskern situeert zich ter hoogte van de huidige markt en ten zuiden van het kerkgebouw. Het stadsplan kent een ronde structuur die mogelijk teruggaat tot een vluchtburcht uit de laat-Karolingische tijd, aangelegd als verdediging tegen Noormaninvallen. In de 11de eeuw ontwikkelt zich een motteburcht ten noorden van de kerk. Gistel zelf evolueert tot handelscentrum door de economisch gunstige nabijheid van de zee. In de 11de eeuw leefde tevens de Heilige Godelieve, die onder impuls van haar jaloerse schoonmoeder werd vermoord. In 1084 werd ze heilig verklaard. De kerk van Gistel wordt vermeld in de Vita Godeliph, in 1084 opgesteld door hagiograaf Drogo. De Godelievemotte ontwikkelt zich in de 12de eeuw op een westelijke rand gelegen op 3,5 kilometer ten westen van de Gistelse stadskern.

Gistel krijgt stadsrechten, de heren van Gistel (erfelijke kamerheren van de Vlaamse graaf), spelen vanaf dan een belangrijke rol in de geschiedenis van het polderstadje, dat samen met Zevekote, St.-Pieters-Kapelle, Zande, Moere, Westkerke, Roksem, Bekegem en Zerkegem deel uitmaakt van het Ambacht Gistel. De oprichting van de lakenhalle is te dateren op het einde van de 13de eeuw (ca. 1278) op de hoek van Halle- en Hoogstraat.

De stadsgracht werd aangelegd rond 1324 en is nog gedeeltelijk zichtbaar ter hoogte van de Oude Garenmarkt. In de late middeleeuwen kent Gistel een economisch hoogtepunt dankzij de lakennijverheid. Dit resulteert in een demografische expansie en uitbreiding van de stad ten zuidwesten van kerk en kasteel. In 1545 werd de Baronie van Gistel verkocht aan de familie van Gian Carlo Affaitati, een rijke Italiaanse koopfamilie uit Cremona die eigenaar van de stad blijft tot de Franse Revolutie. Gedurende de 16de en 17de eeuw heeft de stad veel te lijden onder oorlogsgeweld. In 1638 wordt het kanaal Plassendale-Nieuwpoort aangelegd wat zorgt voor een economische ontsluiting van Gistel. In de 18de eeuw, gedurende de Oostenrijkse periode wordt tevens de weg Brugge-Gistel-Nieuwpoort verhard en de steenweg Torhout-Oostende aangelegd, waardoor een verbinding met naburige steden wordt gerealiseerd. De ruïnes van het oude kasteel werden in 1816 verkocht en in 1832 gesloopt. De slotgracht wordt gedempt en het terrein opgehoogd. In 1867 werd de spoorlijn 62 Torhout-Oostende (1867-1967) aangelegd door de "Société Anonyme de Chemin de Fer d'Ostende à Armentières". ¹

¹ Inventaris Onroerend Erfgoed

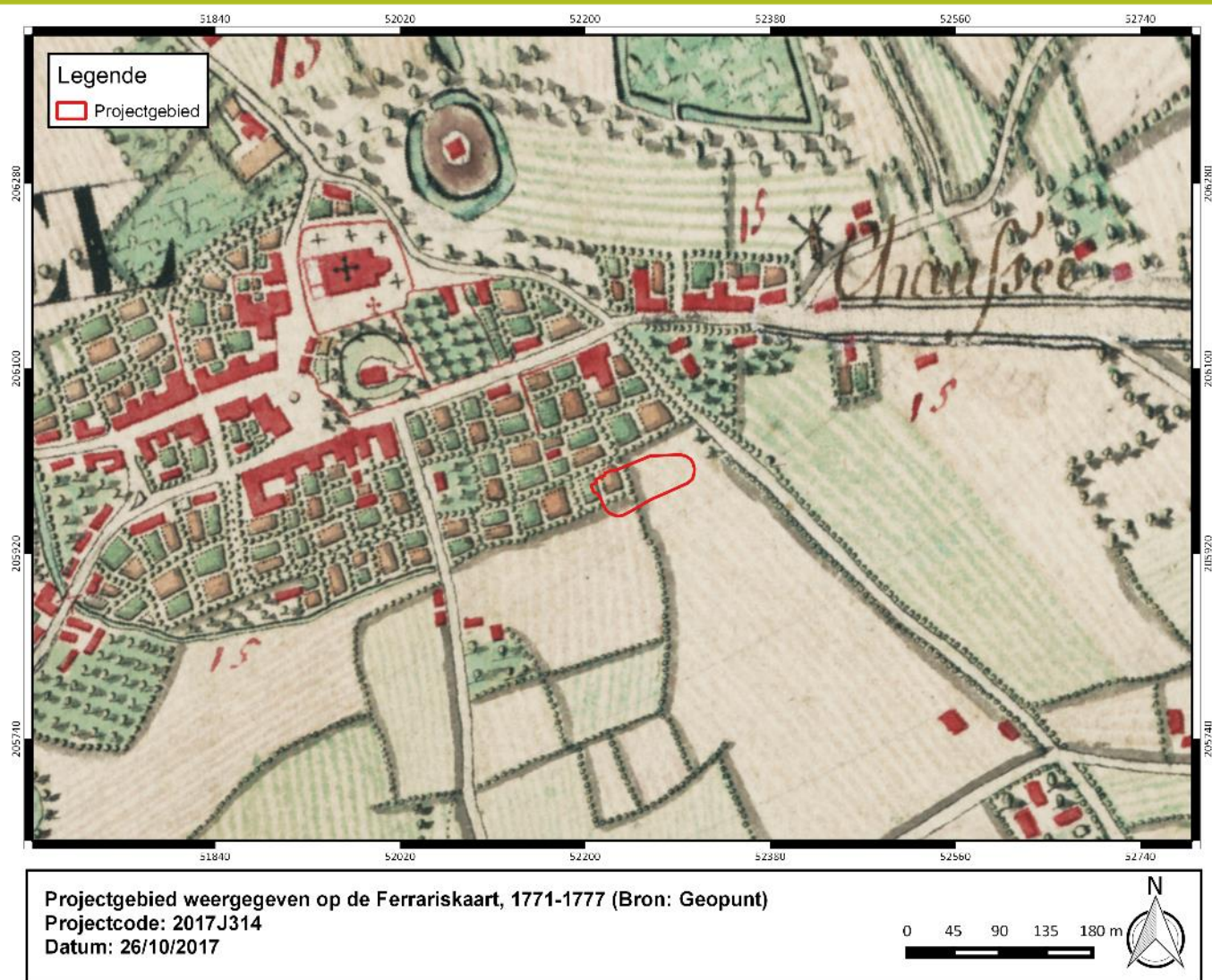
1.3.3.1.2 Historische kaarten

De Deventerkaart toont aan dat het onderzoeksterrein zich situeert ter hoogte van de Gistelse stadsgracht. Deze stadsgracht werd aangelegd in 1324. Ten noorden van het plangebied situeert zich een verheven bouwstructuur. De leien bedaking wijst op een openbare functie. Het betreft het Sint-Jans-Gasthuis.

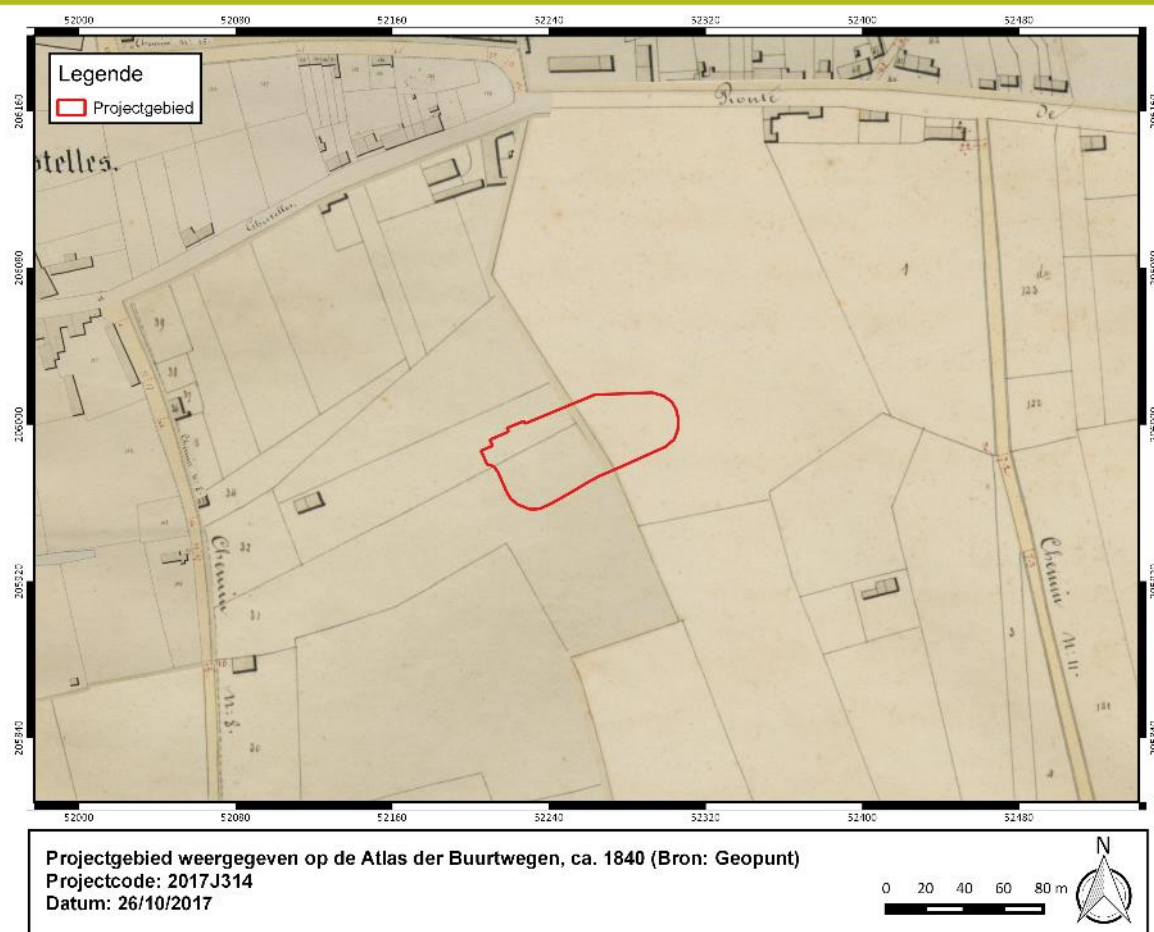
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Deventerkaart, ca. 1560 (Bron: KBR).

De Ferrariskaart geeft geen bebouwing weer ter hoogte van het onderzoeksterrein. Het westelijk deel van het plangebied is in gebruik als moestuin, het oostelijk deel als akkerland. De onderzoekslocatie situeert zich precies ten zuiden van het dorpsweefsel van Gistel. Het verloop van de Sint-Jans-Gasthuisstraat – Ellestraat – Brugsebaan is reeds duidelijk waarneembaar. Ten westen is de oude stadsgracht nog deels zichtbaar. De gracht is ter hoogte van het plangebied reeds gedempt.

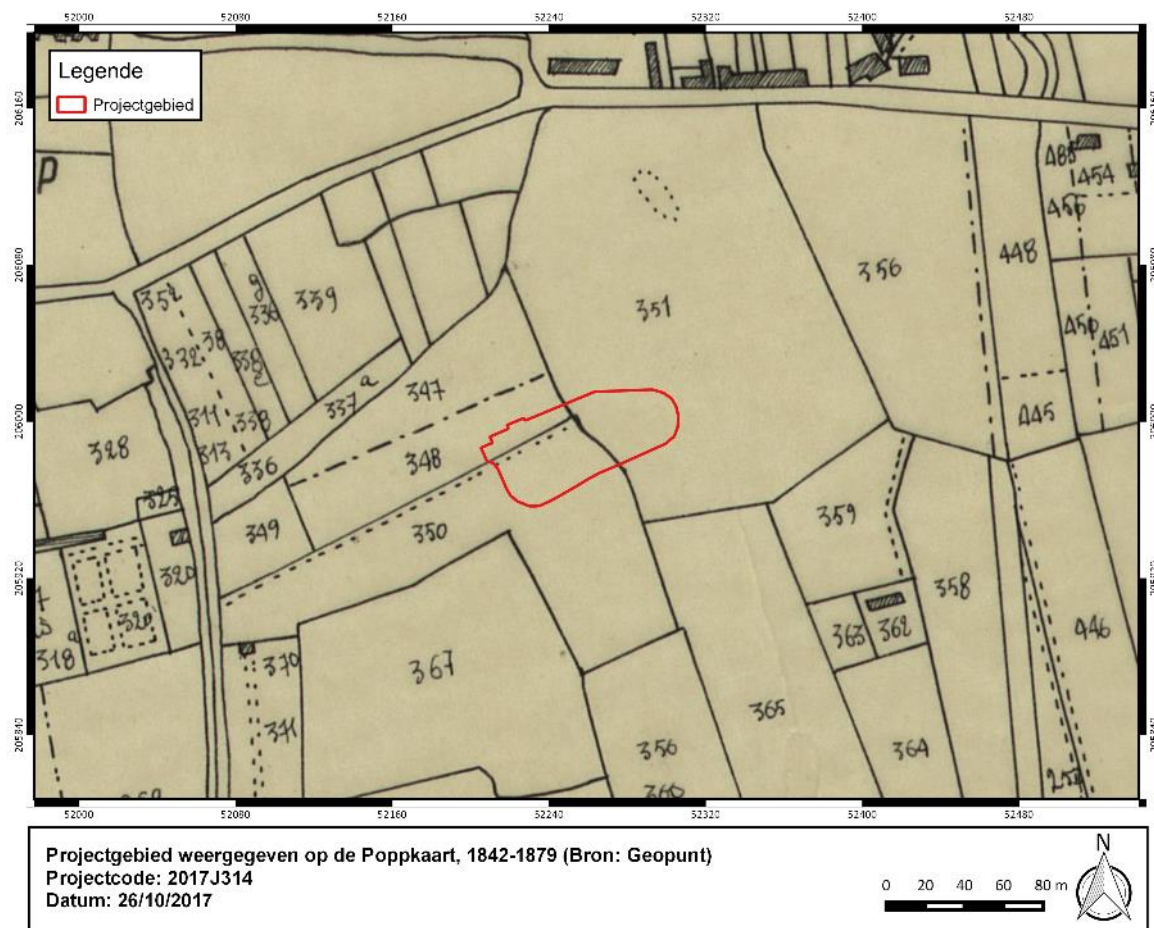

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

De Atlas der Buurtwegen toont geen bebouwing ter hoogte van het onderzoeksterrein. Het stratenpatroon op de Atlas der Buurtwegen vertoont reeds veel gelijkenissen met de huidige wegenis. Het verloop van de Stampaerthoekweg en Sint-Jans-Gasthuisstraat – Ellestraat – Brugsebaan is duidelijk merkbaar. De bebouwing concentreert zich langsheen deze wegen. De Poppkaart toont een quasi gelijk beeld.

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

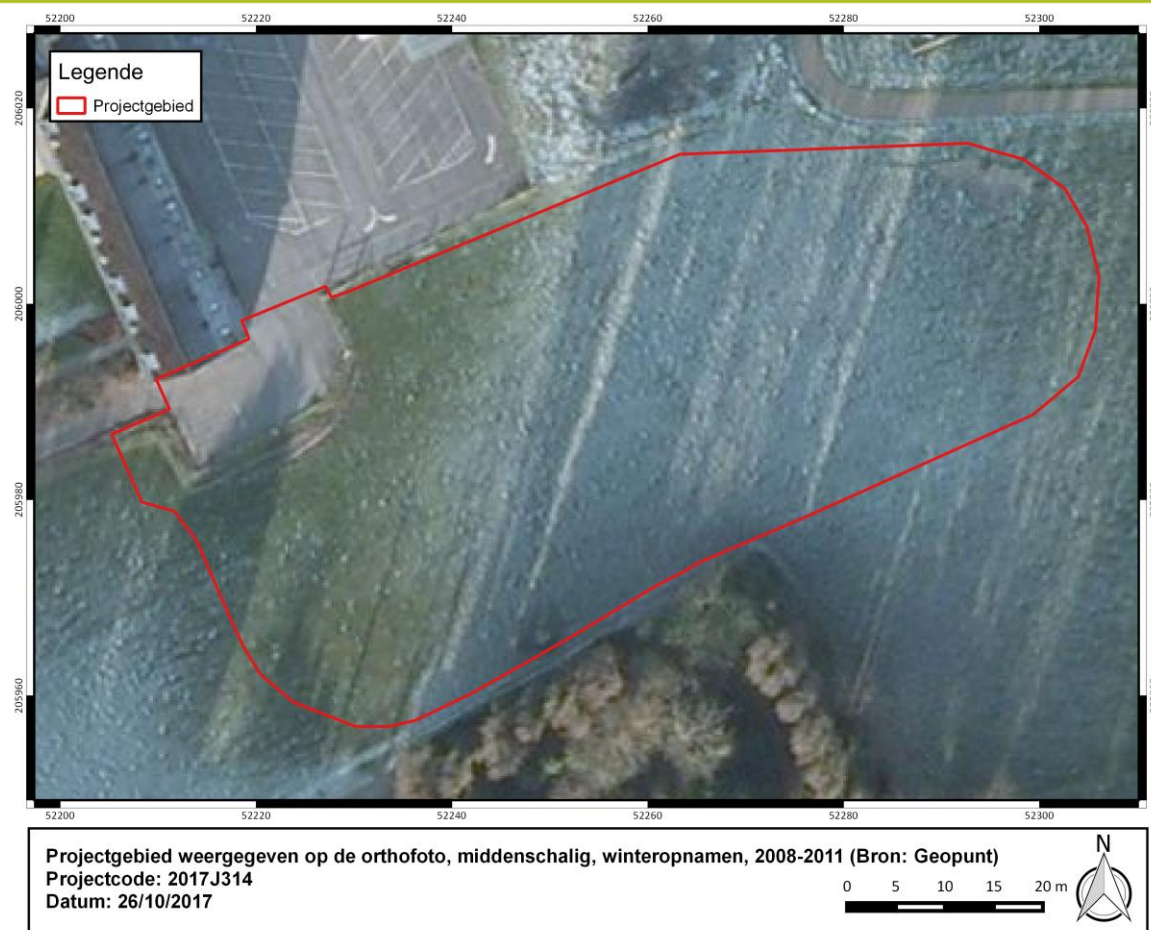
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

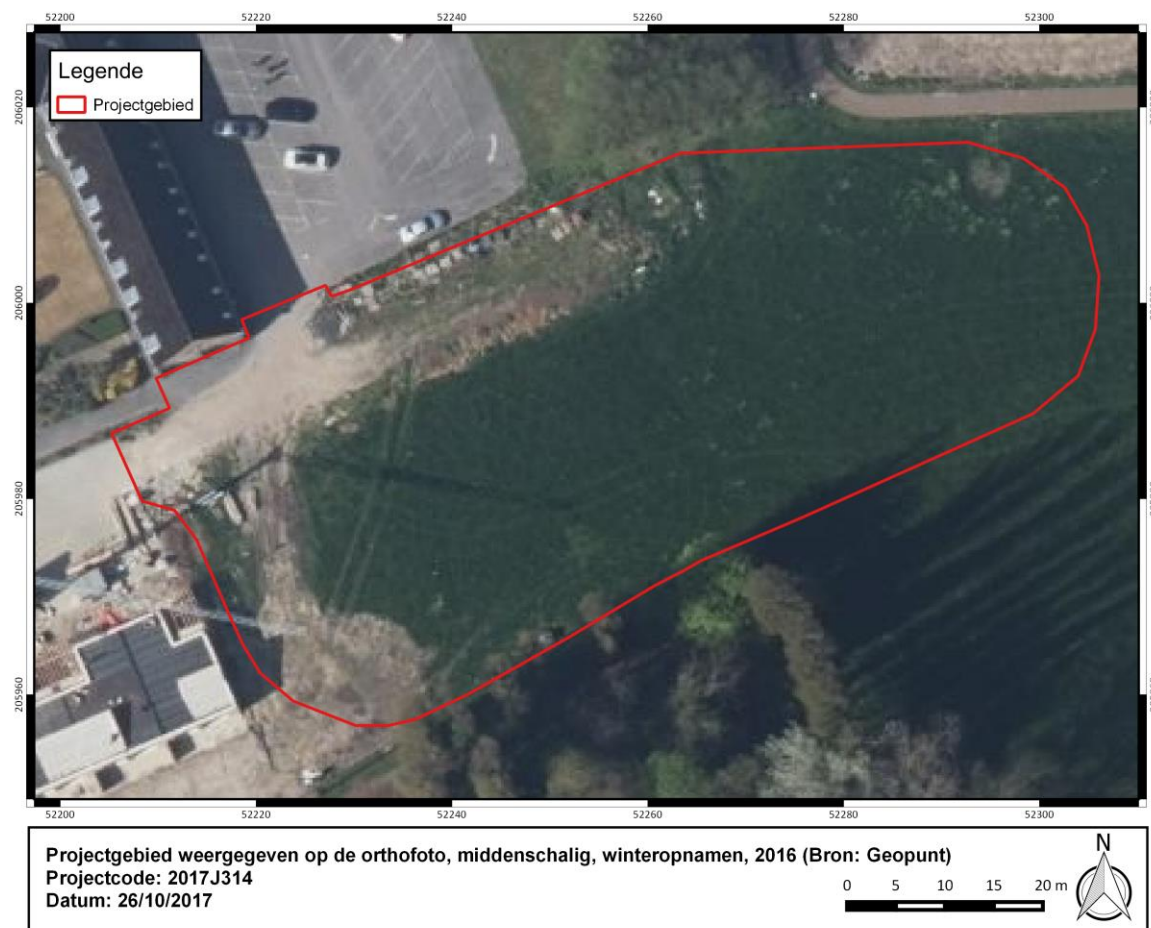
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

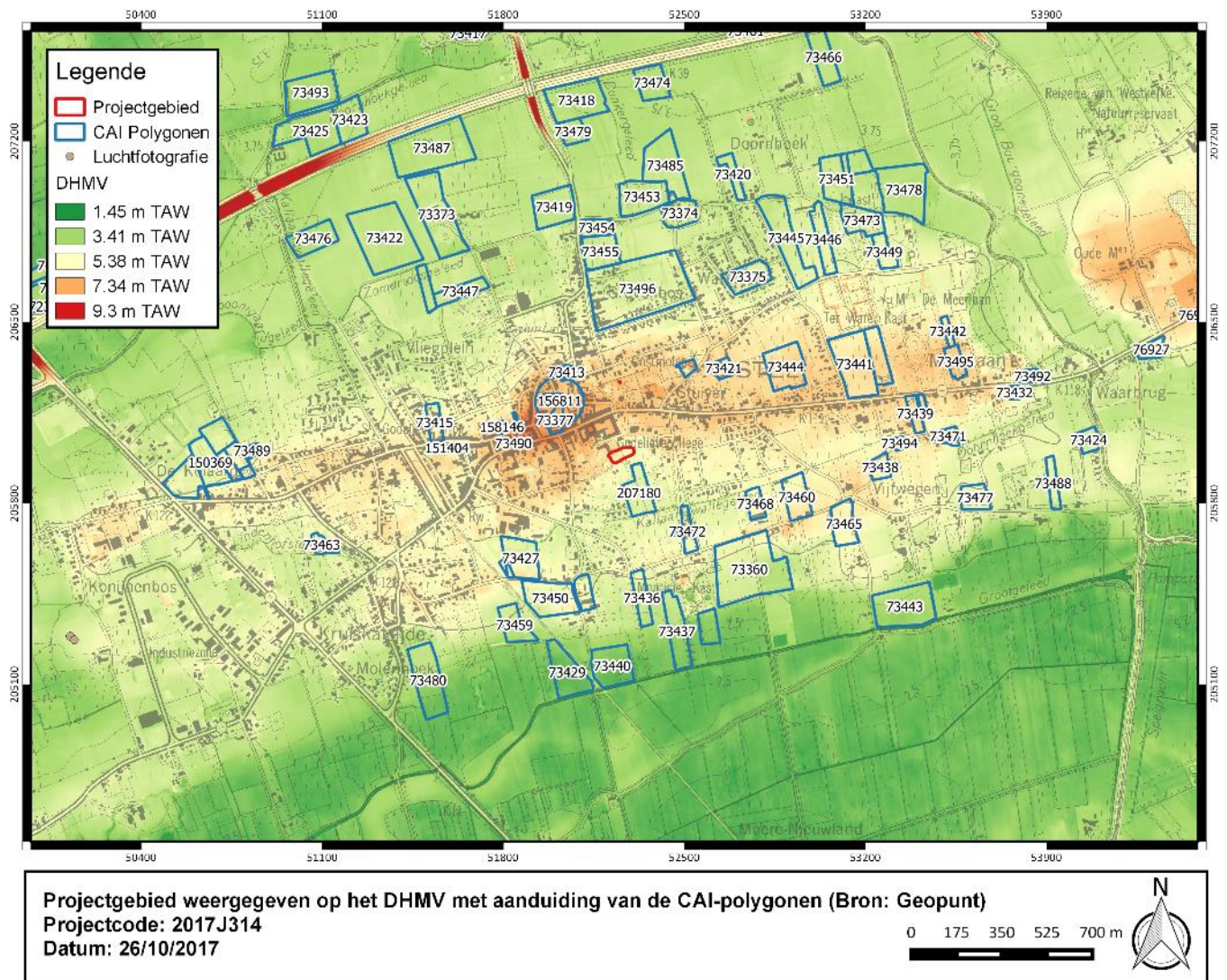
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2016 (Bron: Geopunt).

1.3.3.2 Beschrijving van de gekende archeologische waarden

Voor het onderzoeksgebied werden in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van Onroerend Erfgoed in de nabije omgeving volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld:

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen (Bron: Geopunt).

Tabel 3: Overzicht van de aanwezige CAI.

CAI nummer	Omschrijving
73360	Veldprospectie (1986); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Middeleeuwen: aardewerk Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73373	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter

CAI nummer	Omschrijving
	Late middeleeuwen: site met walgracht WO I: vliegveld – vliegveld in WO I aangelegd naast de hoeve, de huidige schuur heeft een betonnen vloer; dit was vroeger de hangar van het vliegveld Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73374	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
73375	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
73376	Indicator cartografie; NK: 150 meter Vroege middeleeuwen: kerk – eerste kerk dateert uit 10de eeuw
73377	Opgraving (1978, 1987); NK: 150 meter Romeinse tijd: terra sigillata en gevernist aardewerk residueel in Middeleeuwse contexten - bijna volledige geverniste beker met barbotineversiering - In situ Romeinse waterput en gracht opgegraven. Vroege middeleeuwen: aardewerk Volle middeleeuwen: In de binnenzijde van het kasteel: - mogelijke hutkom, met verschillende (brand)lagen, binnen de kom fragmenten veldsteen die bekappt waren - aantal greppels en afvalkuil - rood beschilderde ceramiek - Andenne-ceramiek - beenderresten - mosselschelpen geassocieerd met archeologica uit de laat-Karolingische periode 16de eeuw: bronzen penning van de familie d'Affaytadi uit 1555 Late middeleeuwen: versterkt kasteel Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73413	Opgraving (1979); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: motte - Castrale motte in centrum Gistel. Werd later omgevormd tot waterburcht (14de eeuw) en verloor haar belang. Opgraving: bewoningsporen van vòòr 13de eeuw, rond 1600 een vierkante toren (cartografie), in de walgracht puin (maar dat kan afkomstig zijn van het kasteel) - de walgracht en het kasteel zijn ongeveer gelijktijdig gesloopt (1833)

CAI nummer	Omschrijving
	Bron: Vanysacker, Ch. 1980: Het circulaire site in de voormalige kasteeltuin te Gistel, in <i>Archaeologia Mediaevalis</i> , 22-23/02/1980, p. 40-41.
73414	Toevalsvondst; NK: 15 meter 16de eeuw: molen - Site van de "Oostmolen" aan de oostelijke rand van het stadscentrum met molen, molenaarshuis met achterliggend schuurtje, en mechanische maalderij. Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73415	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
73418	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73419	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73420	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73421	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Late middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73422	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73423	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk

CAI nummer	Omschrijving
	Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73424	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Laat-neolithicum: lithisch materiaal Late Ijzertijd: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73425	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73426	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73427	Veldprospectie (1987); NK: 250 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73428	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73429	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Finaal-paleolithicum: lithisch materiaal Late middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73430	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter 16 ^{de} eeuw: munten

CAI nummer	Omschrijving
	Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73432	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Romeinse tijd: aardewerk Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73435	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Late ijzertijd: silexfragment en aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73436	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73437	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73438	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73439	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73440	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73441	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter

CAI nummer	Omschrijving
	Romeinse tijd: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73442	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73443	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73444	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Romeinse tijd: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73445	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73446	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Late ijzertijd: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73447	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Late ijzertijd: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73448	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Romeinse tijd: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.

CAI nummer	Omschrijving
73449	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Romeinse tijd: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73450	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73451	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73452	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73453	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Late middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73454	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73455	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Late middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73459	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Neolithicum: lithisch materiaal Volle middeleeuwen: aardewerk

CAI nummer	Omschrijving
	Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73460	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73463	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73465	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73466	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73468	Controle van werken (1987); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Volle middeleeuwen: aardewerk Bron: Verbrugghe Geert, 1988, Archeologisch onderzoek in de stad Gistel. Prospectie-analyse-synthese. Onuitgegeven licentiaatsverhandeling Ugent.
73470	Indicator cartografie; NK: 150 meter 18 ^{de} eeuw: hoeve
73471	Indicator cartografie; NK: 150 meter 18 ^{de} eeuw: hoeve
73472	Indicator cartografie; NK: 150 meter 18 ^{de} eeuw: hoeve
73473	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk
73474	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter

CAI nummer	Omschrijving
	Volle middeleeuwen: aardewerk
73476	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk
73477	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Steentijd: lithisch materiaal Volle middeleeuwen: aardewerk
73478	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk
73479	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk
73480	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk
73484	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Late middeleeuwen: aardewerk
73485	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Late ijzertijd: aardewerk
73487	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Romeinse tijd: aardewerk
73488	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Volle middeleeuwen: aardewerk
73489	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter 17 ^{de} eeuw: aardewerk
73490	Veldprospectie (1987); NK: 15 meter Late middeleeuwen: aardewerk
73491	Veldprospectie (1987); NK: 15 meter Volle middeleeuwen: aardewerk
73492	Toevalsvondst (1911); NK: 150 meter Neolithicum: krabber en driehoekige gevleugelde en gesteelde pijlpunt
73493	Veldprospectie (1987); NK: 15 meter Volle middeleeuwen: aardewerk
73494	Veldprospectie (1987); NK: 15 meter

CAI nummer	Omschrijving
	Volle middeleeuwen: aardewerk
73495	Veldprospectie (1987); NK: 15 meter Late ijzertijd: aardewerk
73496	Veldprospectie (1987); NK: 250 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
76927	Veldprospectie (1987); NK: 150 meter Late middeleeuwen: munten
76929	Metaaldetectie (2007); NK: 150 meter Late middeleeuwen: munten - rekenpenning van rond 1500 met scheepje en aan andere zijde ruit met 4 lelies.
150369	Mechanische prospectie (2009) Opgraving (2011); NK: 15 meter Onbepaald: lijnelementen – metaal – bouw materiaal – vlakglas Oud-paleolithicum: werktuigen (een boor) en (geretoucheerde) afslagen Neolithicum: dikwandige scherf geborgen met schelpengruisverschraling en een afwerking met touwindrukken Late ijzertijd: vlakgraf - zachtgebakken handgevormd aardewerk met chamotte verschaald, S-vormig profiel, buik en schouders dragen een schuine tot verticale kamsptreepversiering en de randen zijn afgewerkt met vingertop-, spatel- of nagelindrukken Midden-Romeinse tijd: aardewerk Karolingische periode: glas - 6 scherven handgevormd aardewerk Volle middeleeuwen: circulaire grachten en volmiddeleeuws aardewerk – een of meerdere boerderijcomplexen – paalsporen van 8 houten gebouwen – site met walgracht – 3 poelen – waterput – tiental krengbegravingen – aardewerk – metaalfragmenten en weefgewichtjes – wetstenen Late middeleeuwen: resten van bakstenen gebouwen – fragmentarisch bewaard boerenhof – vondst van een muntschat – waterkuilen en poelen - een geheel van parallelle en haakse greppels - 60-tal (delen van) circulaire greppelstructuren: resten van hooimijten of hooioppers (geconcentreerd in het zuidelijk deel (45 van de 60)) – riem- en gordelbeslag – gegoten kaarshouder – munten – muntschat – bouwmaterialen - maalsteenfragmenten in kalkzandsteen en vulkanische tufsteen uit de Eifel regio - een onversierd kraaltje, als (kledij)opsmuk Middeleeuwen: Doornikse kalksteen – een houten zitmeubel en een schoen en 348 dierlijke resten

CAI nummer	Omschrijving
	16de eeuw: een fragment kleurloos holglas met filigraan, vermoedelijk van een beker 18de eeuw: een fragment holglas 19de eeuw: greppels, die wellicht dienst deden voor de afwatering en afscheiding van verschillende percelen Bron: Demey, D. 2011: Opgravingen aan de Steenbakkersstraat te Gistel. Een brandrestengraf uit de Romeinse tijd en sporen van vol- en laatmiddeleeuwse landelijke bewoning, onuitgegeven rapport, Ruben Willaert bvba
151404	Mechanische prospectie; NK: 15 meter Volle middeleeuwen: aardewerk – slachtafval Late middeleeuwen: twee fragmenten aardewerk, waarvan één reducerend gebakken aardewerk. Bron: De Smaele B. & Thuy A. 2010, Archeologisch vooronderzoek te Gistel - Herberg Godelieve, Archeo Rapport 4.
156811	Luchtfotografie; NK: 150 meter Middeleeuwen: circulaire vorm bepaald door stratenplan, oude stadskern Bron: De Meulemeester, J. 1981: Circulaire vormen in het Vlaamse kustgebied, Archaeologia Belgica 234, Brussel.
158146	Toevalsvondst (2012); NK: 15 meter Romeinse tijd: tonwaterputten
207180	Mechanische prospectie (2012); NK: 15 meter Romeinse tijd: grachtstructuur, mogelijk Romeins. Karolingische periode: dunne greppelstructuren met daarlangs paalkuilen, en verschillende grachten. Wijzend op de aanwezigheid van meerdere erven. Bron: Bradt T. 2013: Archeologische prospectie Gistel Zilverberkdreef (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport, Ingelmunster.

1.4 Synthese

De opdrachtgever plant de constructie van 36 assistentiewoningen aan de Sint-Jans-Gasthuisstraat te Gistel. Het plangebied is ca. 3554m² groot en ligt momenteel braak.

Het plangebied is gelegen op de grens tussen de kustpolders en de zandleemstreek. Gistel is ontstaan op een dekzandrug die ligt temidden de lager gelegen poldervlakte. De strategische interessante situatie moet een grote aantrekkingskracht gehad hebben op gemeenschappen in het verleden. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van laat-Pleistoceen dekzand bovenop getijdenafzettingen van het Eemiaan. De bodemkaart wijst op een interessante situatie waarbij een oud plaggendek een mogelijke podzol afdekt. Deze gegevens impliceren gunstige bewaringscondities met betrekking tot eventueel aanwezige artefactenconcentraties. Het sediment bestaat uit matig droog zand.

Cartografische bronnen wijzen enerzijds op een ruraal karakter maar ook op het feit dat het terrein gelegen is in de periferie van de stad die zich in de volle middeleeuwen ontwikkeld op de zandrug. De kaart van Deventer beeldt het plangebied af op de locatie van de stadsgracht. Gelet het zeer indicatieve karakter van deze kaart zal verder onderzoek moeten uitwijzen of dit effectief het geval is. De kaart van Ferraris bevestigt het rurale karakter waarbij het grootste deel van het terrein ingekleurd is als akker. De noordwestelijke sector wordt afgebeeld als moestuin. Het centrum van Gistel bevindt zich een 250-tal meter ten noordwesten van het plangebied. De orthofotosequentie geeft aan dat het terrein nog steeds in gebruik is als landbouwgrond.

Op het plangebied of in de directe omgeving zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. In de ruime omgeving is veel vondstmateriaal verzameld bij een veldprospectiecampagne in het kader van een licentiaatsverhandeling (G. Verbrugghe, 1987). Hierbij werd materiaal uit de pré- en protohistorie ingezameld evenals romeins en middeleeuws materiaal. De continuïteit in het vondstmateriaal wijst op de grote aantrekkingskracht die de Gistelse zandrug had op gemeenschappen in het verleden. Ook verscheiden mechanische prospecties in de ruime omgeving wijzen op menselijke aanwezigheid in de metaaltijden en romeinse periode. Meest relevant voor het plangebied is een mechanische prospectie uitgevoerd ca. 100m ten zuiden van het plangebied, aan de Zilverberkdreef. Hierbij kwamen relictten uit de romeinse periode en vroege middeleeuwen aan het licht (CAI 207180).

Op basis van de landschappelijke situatie en de gekende waarden is de archeologische trefkans aanzienlijk. Gelet de bodemkundige situatie bestaat de mogelijkheid dat een goed bewaard afgedekt niveau aanwezig is op het plangebied. Dit dient geëvalueerd te worden door middel van een landschappelijk bodemonderzoek. Indien blijkt dat inderdaad sprake is van gunstige omstandigheden met betrekking tot de bewaring van een eventueel aanwezige artefactenconcentratie is een verkennend archeologisch booronderzoek aangewezen. Indien hieruit een positieve waarneming blijkt dient dit aangevuld te worden met een waarderende fase (en eventueel proefputten). Vervolgens is, met betrekking tot grondvaste resten onder de bouwvoor, een proefsleuvenonderzoek aangewezen.

1.4.1.1 Interpretatie van aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

Op basis van de gegevens van het bureauonderzoek zijn geen argumenten om delen van het terrein af te schrijven voor verder onderzoek. Op basis van de landschappelijke situatie is er een aanzienlijke trefkans inzake archeologisch erfgoed, de gekende waarden bevestigen dit. Gelet de gekarteerde bodemopbouw is een landschappelijk bodemonderzoek noodzakelijk om het verder verloop van de onderzoeksequentie te bepalen.

Deel 2: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

Deel 3: Bijlagen

Projectcode	2017J314
Onderwerp	Sint-Jans-Gasthuisstraat Gistel
Plannummer	1
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/10/2017

Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/10/2017

Plannummer	3
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Inplantingsplan
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	4
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2016

Plannummer	5
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Maaiveldhoogte
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	6
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2016

Plannummer	7
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Traditionele landschappen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/10/2017

Plannummer	8
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Tertiair
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/10/2017

Plannummer	9
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Quartair
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/10/2017

Plannummer	10
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/10/2017

Plannummer	11
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Potentiële bodemerosie
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/10/2017

Plannummer	12
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/10/2017

Plannummer	13
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Hoogteverloop
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/10/2017

Plannummer	14
Type plan	Historische kaarten
Onderwerp plan	Ferraris
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1771-1777

Plannummer	15
Type plan	Historische kaarten
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Ca. 1840

Plannummer	16
Type plan	Historische kaarten
Onderwerp plan	Poppkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1842-1879

Plannummer	17
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1971

Plannummer	18
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1979-1990

Plannummer	19
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2000-2003

Plannummer	20
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2008-2011

Plannummer	21
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2016

Plannummer	22
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	CAI
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	26/10/2017